

METODICKÝ LIST
ředitele odboru výkonu vazby a trestu

Ročník 2007

METODICKÝ LIST č. 15

kterým se stanoví pravidla a principy hodnocení odsouzených osob umístěných ve výkonu trestu odnětí svobody

Podle čl. 16 odst. 1 písm. b) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (dále jen „nařízení generálního ředitele“) č. 60/2005, kterým se vydává organizační řád Vězeňské služby České republiky, ve znění nařízení generálního ředitele č. 66/2005 a nařízení generálního ředitele č. 65/2006, a podle čl. 9 odst. 2 nařízení generálního ředitele č. 25/2005, kterým se upravuje postup pro přípravu a vyhlásování vnitřních předpisů ve Vězeňské službě České republiky, ve znění nařízení generálního ředitele č. 30/2005 a nařízení generálního ředitele č. 41/2006 a v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o výkonu trestu“), a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění vyhlášky č. 378/2004 Sb. a vyhlášky č. 243/2006 Sb., stanovím

Čl. 1

Účel metodického listu

- (1) Účelem metodického listu je stanovit pravidla a principy hodnotících procesů u dospělých odsouzených pro nastavení a vyhodnocení zacházení a pro potřeby orgánů činných v trestním řízení a ostatních subjektů. Metodický list se vztahuje k hodnocení:
  - a) při nástupu odsouzeného do výkonu trestu,
  - b) v průběhu výkonu trestu při vyhodnocování plnění programu zacházení,
  - c) pro potřeby soudů, ministerstva spravedlnosti, případně dalších orgánů.
- (2) I bez existence jednotně definovaného objektivního hodnotícího nástroje, který se nyní pilotně ověřuje ve vybraných věznicích a vazebních věznicích (dále jen „věznice“), je cílem základně a zřetelněji vymezit strukturu, obsah a zásady hodnocení odsouzených osob. Účelem metodického listu není detailně stanovit všechny podrobnosti hodnotících procesů s odsouzeným ve výkonu trestu.

Čl. 2

Vymezení základních pojmů

- (1) Rizikovými faktory se obecně rozumí faktory, které se významně podílí na závažnosti a recidivě trestné činnosti. Rozlišují se statické a dynamické rizikové faktory.
- (2) Statickými faktory se rozumí neměnné faktory, jako jsou především osobní data a data vyplývající z charakteristiky trestné činnosti odsouzeného (trestní minulost).
- (3) Dynamickými faktory se rozumí měnitelné faktory, které lze ovlivňovat např. zaměstnání, finance, bydlení, sociální vztahy, postoje, myšlení, závislosti aj.

- (4) Vážnou újmu se rozumí trvale nebo obtížně odstranitelný fyzický nebo psychický následek trestné činnosti.
- (5) Kriminogenními potřebami se rozumí ty potřeby, jejichž změna či omezení vede v konečném důsledku k minimalizaci rizika znovuodsouzení a ke zvýšení motivace pachatele k nekriminálnímu chování a jednání.

Čl. 3

Účel a funkce hodnocení

- (1) Smyslem hodnocení je analyzovat minulost, diagnostikovat přítomnost a predikovat budoucnost odsouzeného. Jedná se především o identifikaci nejzávažnějších rizikových faktorů odsouzeného vyplývajících z charakteru jeho trestné činnosti a z osobnostní charakteristiky, aktuálních kriminogenních potřeb, míry motivace odsouzeného ke spolupráci na pozitivní změně a postojů ke spáchané trestné činnosti a k uloženému trestu.
- (2) Hodnocení postihuje pozitivní a negativní stránky odsouzeného a doporučuje možnosti řešení jeho nejdůležitějších problémů. V celém kontextu vyhodnocení se sleduje rizikovitost, kterou představuje odsouzený pro společnost a míra připravenosti na propuštění do občanského života, jež souvisí s naplňováním jeho potřeb. Zároveň se kontinuálně vyhodnocuje úroveň kázně, pořádku a celkového chování v podmínkách výkonu trestu.
- (3) Hodnocení respektuje tyto základní funkce :
  - a) informační,
  - b) srovnávací,
  - c) motivační.
- (4) Informační funkce hodnocení spočívá v popisu objektivně zjistitelných tzv. statických faktorů. Dále se zde identifikují a popisují vnější projevy a chování odsouzeného během jeho věznění, a to jak pozitivních, tak problémových (rizikových) oblastí.
- (5) Srovnávací funkce hodnocení spočívá v monitorování vývoje postoje hodnoceného k jeho trestné činnosti, vývoje snižování zjištěných rizik a vývoje realizovaných změn v oblasti plnění cílů programů zacházení.
- (6) Motivační funkce hodnocení se odráží v podpoře pozitivních postojů a dovedností odsouzeného, které vedou ke snižování rizik a k úspěšné resocializaci.
- (7) Hodnocení má multifunkční charakter a jeho efektivnost spočívá v propojení a využití všech výše uvedených funkcí.

Čl. 4

Oblasti hodnocení

- (1) Hodnocení se zaměřuje na identifikaci rizik z hlediska možného opakování trestné činnosti a způsobení vážné újmy konkrétním objektům a na oblast kriminogenních potřeb odsouzeného.
- (2) Kontinuálně zachycuje události a fakta, které souvisí s minulostí, sleduje jejich důsledky a výskyt v přítomnosti a předvídá možnou souvislost s budoucností odsouzeného. Důsledně a systematicky vytváří profil osoby odsouzeného a poskytuje náhled na pravděpodobnost jejího vývoje.
- (3) Hodnocení zohledňuje především tyto oblasti :
  - a) oblast rizik, související s charakterem trestné činnosti, s celkovou osobností odsouzeného, s jeho životním stylem a s možnou újmu či škodou vůči jiné osobě či osobám.
  - b) oblast kriminogenních potřeb, související s faktory, které se přímo váží k páchaní trestné činnosti a dají se dynamicky měnit – tzv. dynamické faktory,

- c) motivaci a postoje odsouzeného vyjadřující schopnost a ochotu podílet se na změnách ve svém životě a spolupracovat se zaměstnanci věznice,
  - d) aktuální stav odsouzeného ve výkonu trestu, jeho chování a plnění stanovených povinností a analýza dalších faktorů, majících dopad na jeho případné reakce.
- (4) Součástí hodnocení je v souladu s celkovými možnostmi a podmínkami návrh praktických kroků vedoucích k řešení nejzávažnějších problémových oblastí odsouzeného, záznam jejich úspěšnosti a doporučení k případné potřebné aktualizaci. Může dále obsahovat další opatření v návaznosti na průběh výkonu trestu odnětí svobody.

Čl. 5 Zásady hodnocení

- (1) Základní zdroje pro zpracování hodnocení jsou osobní spis, osobní karta, údaje obsažené ve Vězeňském informačním systému a osobní znalost odsouzeného. Dalšími zdroji mohou být informace ze strany státních i nestátních institucí, vždy je ovšem třeba dbát na doložitelnost a aktuálnost údajů.
- (2) Ředitel věznice stanoví okruh zaměstnanců, kteří participují na zpracovávání hodnocení. Dále zajistí vytvoření přehledného hodnotícího systému, zajišťujícího kontinuitu hodnocení v dané věznici, a návaznost na vyhodnocení z předchozí fáze výkonu trestu.
- (3) K základním předpokladům pro účinnou tvorbu a realizaci hodnocení patří:
- a) požadavek komplexní využitelnosti dostupných poznatků a informací,
  - b) snaha o maximální míru objektivizace a o individuálnost,
  - c) strukturovanost a transparentnost,
  - d) srozumitelnost závěru a úměrnost doporučení,
  - e) týmové zpracování hodnocení,
  - f) využitelnost výstupů hodnocení a jejich zpracování do dalšího zacházení.
- (4) K zásadám, které podporují účelnost a efektivnost hodnocení patří seznámení hodnoceného se závěry hodnocení a s navrhovanými doporučeními.
- (5) Společnou zásadou, promítající se v průběhu celého hodnotícího procesu, je zdůrazňování principu zájmu ochrany společnosti ve smyslu posouzení rizik a potřeb v kontextu možnosti recidivy trestné činnosti.

Čl. 6 Hodnocení při nástupu do výkonu trestu

- (1) Cílem vstupního hodnocení je identifikovat pozitivní a problémové stránky (rizika) a určit ochotu (vůli) a schopnost odsouzeného podílet se na změnách ve svém životě a spolupracovat se zaměstnanci věznice, a případně zainteresovanými subjekty na naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody.
- (2) Vstupní hodnocení je zpracováváno v průběhu pobytu odsouzeného v nástupním oddělení věznice na základě dostupných informací o odsouzeném, rozhovoru s ním a posouzení odborných zaměstnanců.
- (3) Hodnocení se skládá:
- a) z komplexní zprávy odborných zaměstnanců,
  - b) ze zprávy o odsouzeném zpracované vychovatelem.
- (4) Výsledek hodnocení se promítne v cíli a struktuře programu zacházení. Je důležitým podkladem pro rozhodnutí o ubytování odsouzeného v rámci věznice, o zařazení do zaměstnání a zapojení do příslušných aktivit programu zacházení. Pokud to lze, provede se vyhodnocení pravděpodobnosti, že odsouzený může způsobit někomu újmu či škodu.

- (5) Při přemístění odsouzeného z jiné věznice, který má vstupní hodnocení ve výše uvedeném rozsahu již zpracováno, se nové hodnocení nezpracovává. Pouze v odůvodněných případech s ohledem na délku trestu, charakter trestné činnosti, osobní situaci a projevy odsouzeného apod. se provede aktualizace těch posouzení, u kterých je to potřebné.

Čl. 7

Průběžné hodnocení programu zacházení

- (1) Cílem průběžného hodnocení programu zacházení je zhodnocení všech oblastí stanoveného programu, včetně plnění jeho cíle. Realizuje se v příslušných intervalech pro daný typ věznice a kategorii odsouzených.
- (2) Vychovatel provádí hodnocení u každého odsouzeného vždy po uplynutí intervalu od data schválení programu ředitelem věznice (1. zástupcem ředitele věznice či služebním zástupcem) nebo při aktualizaci od data schválení speciálním pedagogem a dále podle navazujících intervalů vždy do 5. dne od jeho uplynutí. V tomto případě má většinou každý odsouzený vyhodnocení v jiný den.
- (3) V návaznosti na podmínky věznice může vychovatel provést hodnocení u jemu svěřené skupiny odsouzených za určité kalendářní období do 10. dne po uplynutí daného intervalu. V tomto případě je např. u vybrané skupiny odsouzených zařazených ve věznici s ostrahou interval leden – březen, duben – červen atd.
- (4) Při průběžném hodnocení programu zacházení vychovatel spolupracuje především se speciálním pedagogem a dalšími zaměstnanci oddělení zabezpečujících výkon trestu, případně s jinými zaměstnanci věznice.
- (5) Hodnocení se zpracovává stručně a výstižně. Při realizaci se dodržuje tato struktura:
- a) základní údaje: kde byl umístěn, zda byl přemístěn či přeřazen, další důležité informace (např. pobyt na krizovém oddělení),
  - b) cíl programu zacházení: zda odsouzený v uvedeném období program plnil či neplnil, nebo plnil částečně (v jakých oblastech),
  - c) pracovní aktivity: zda byl zapojen, míra a kvalita zapojení,
  - d) vzdělávací aktivity: zda byl zapojen, míra a kvalita zapojení,
  - e) speciálně-výchovné aktivity: zda byl zapojen, míra a kvalita zapojení,
  - f) zájmové aktivity: zda byl zapojen, míra a kvalita zapojení,
  - g) utváření vnějších vztahů: záznam četnosti, druhu a hloubky kontaktů,
  - h) hodnocení pořádku a kázně: stupeň diferenciací, kázeňské tresty-odměny, osobní pořádek ve věcech, vnější projevy chování,
  - i) doporučení: na co se má odsouzený zaměřit, zda je potřeba aktualizovat program zacházení, návrhy konkrétních opatření aj.
- (6) Pokud to podmínky věznice dovolí, zpracuje se před přemístěním odsouzeného do jiné věznice nebo do věznice jiného typu průběžné hodnocení v rozsahu odpovídajícím aktuálním možnostem dostupných informací. Stejným způsobem se postupuje zpravidla při přemístění odsouzeného v rámci věznice, zejména do specializovaného oddělení, bezdrogové zóny, oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením a výstupního oddělení.

Čl. 8

Hodnocení zpracovávané pro orgány činné v trestním řízení a ostatní subjekty

- (1) Ustanovení tohoto článku se týká zejména zpracovávání hodnocení pro účely podmíněného propuštění. V přiměřeném rozsahu se ustanovení použije i pro účely hodnocení, které je určeno ostatním subjektům.

- (2) Cílem hodnocení je podat na vyžádání souhrnnou informaci o průběhu výkonu trestu, dosažených výsledcích odsouzeného a závěrečné stanovisko.
- (3) Vychovatel zpracovává návrh hodnocení, který je předložen dalším odborným zaměstnancům k připomínkám a vedoucímu oddělení zabezpečujícímu výkon trestu. Po schválení návrhu je vypracovaný čistopis předložen řediteli věznice.
- (4) Hodnocení se skládá z následujících částí:
  - a) statické údaje - osobní data, rozsudková data, data nástupu výkonu trestu atd.,
  - b) hodnocení z průběhu výkonu vazby,
  - c) celkové hodnocení programu zacházení v průběhu výkonu trestu, viz čl. 3, odst. 2 a 5,
  - d) hodnocení vnějších projevů a chování, dodržování stanovených povinností, včetně výčtu kázeňských odměn a trestů, plnění finančních pohledávek vůči poškozeným, spolupráce s Probační a mediační službou České republiky, informace o spolupráci s nevládními organizacemi, informace o stavu pohledávek k Vězeňské službě České republiky a k jiným subjektům a o stavu jejich splacení apod.,
  - e) závěr a stanovisko věznice.
- (5) Stanoviskem věznice se míní posouzení současného postoje odsouzeného k jeho trestné činnosti a úspěšnost v oblasti řešení rizikových faktorů, viz. čl. 2, odst. 1. Stanovisko zahrnuje rovněž celkové zhodnocení míry připravenosti odsouzeného na propuštění z výkonu trestu, případně další specifické údaje, vyžadované soudem.

Čl. 9

Souhlas odsouzeného se zasláním hodnocení

- (1) Souhlasu odsouzeného se zasláním hodnocení je třeba v případě:
  - a) žádostí organizací uvedených v § 43, odst. 2 zákona o výkonu trestu,
  - b) zasilání údajů o odsouzeném při propuštění.
- (2) Souhlasu odsouzeného se zasláním hodnocení není třeba v případě:
  - a) žádosti orgánů činných v trestním řízení,
  - b) ustanovení dohledu nad odsouzeným dle §330a, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Čl. 10

Závěrečné ustanovení

Ředitel věznice zašle řediteli odboru výkonu vazby a trestu vždy k 31. 7. kalendářního roku písemnou maximálně dvoustránkovou zprávu o způsobu plnění jednotlivých ustanovení metodického listu, zejména článků 6 až 8.

Čl. 11

Účinnost

Tento metodický list nabývá účinnosti 15. června 2007.

V Praze dne: 21. května 2007

Č.j.: 15/239/2007-50/333

Vrchní rada
ředitel odboru výkonu vazby a trestu
plk. Mgr. Milan HOSPODKA